

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over:

- Brieven d.d. 18 december 2014 en 24 april 2015 van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake een verslag van een schriftelijk overleg over de Regeldrukagenda Onderwijs 2014–2017 (Kamerstuk 29 515, nrs. 356–359);
- De brief van 4 september 2015 van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over regeldruk en helderheid van wetgeving (Kamerstuk 29 515, nr. 365);
- Brieven d.d. 26 januari en 29 april 2015 van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake een verslag van een schriftelijk overleg over Excellente Scholen 2014 (Kamerstuk 34 000-VIII, nrs. 81 en 91);
- Brief d.d. 8 april 2015 van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ter aanbieding van het onderzoeksrapport «OCW in gesprek met leraren over regeldruk» (Kamerstuk 29 515, nr. 358).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

De adjunct-griffier van de commissie,
Arends

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de verschillende stukken die allen betrekking hebben op de aanpak van regeldruk en bureaucratie in het onderwijs. Het Nederlandse onderwijsstelsel kenmerkt zich door een enorme vrijheid voor scholen om invulling te geven aan hun onderwijs. Het is goed dat we vanuit politiek Den Haag ons bezighouden met het beperken van de regeldruk, maar hiermee moeten we niet uit het oog verliezen dat veel bureaucratie op scholen zelf tot stand komt.

De aanpak van de regeldrukagenda focust zich met name op maatregelen die de merkbare of ervaren regeldruk op de werkvloer verminderen. De leden hebben al eerder opgemerkt dat het Nederlandse onderwijs een enorme mate van vrijheid geniet als het gaat om de invulling van de onderwijstaak op de werkvloer. In hoeverre heeft de ambitie om tot één centrale onderwijswet te komen effect op de werkvloer? De leden vragen of het niet verstandiger is om veel meer te focussen op de rol van schoolleiders en hoe zij op de scholen omgaan met interne regelgeving. In hoeverre zijn partijen uit het veld betrokken geweest bij het besluit om tot deze ene centrale onderwijswet te komen? Tevens vragen zij in hoeverre zij achter dit voornemen staan van het kabinet en of zij hierin ook een oplossing zien voor de regeldruk die in het onderwijs ervaren wordt. Tijdens het schriftelijke overleg over de regeldrukagenda¹ hebben de voornoemde leden aandacht gevraagd voor de mogelijkheid om de «feiten en fabels» over de werkwijze van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) een vaste plek te geven in het onderwijsprogramma van de lerarenopleiding. Wat deze leden betreft gaat dit verder dan een gastles. Is de Minister bereid om met lerarenopleidingen en de inspectie in gesprek te gaan om te bezien op welke manier de werkwijze van de inspectie verankerd kan worden in de lerarenopleiding? Tot slot vragen zij in hoeverre de inspectie er zelf al in is gevorderd om de vele misverstanden die er over hun werkwijze zijn in het onderwijs via communicatie met de scholen weg te nemen.

De leden van de PvdA-fractie zijn verheugd dat er door het kabinet blijvend wordt gewerkt aan het wegnemen van overbodige regels en bureaucratie en het zo veel als mogelijk verlagen van de (ervaren) regeldruk in het onderwijs. Leraren en schoolleiders verdienen vertrouwen en steun voor hun werk en er moet voorkomen worden dat ze worden belemmerd door onnodige regels en bureaucratische rompslomp. In sommige gevallen kunnen regels ook nodig of noodzakelijk zijn om bijvoorbeeld kwetsbare mensen te beschermen en alle kinderen de kans te bieden om zich goed te ontwikkelen.

Tijdens een eerder overleg over dit zelfde onderwerp hebben de leden gepleit voor meer professionele ruimte voor leraren, het versimpelen van administratie door gebruik van ICT en het bestrijden van onnodige regels die scholen zichzelf opleggen door de inspectie hierop toezicht te laten houden. Wat is de stand van zaken op deze drie verschillende gebieden? De leden zijn van mening dat de juiste balans tussen voldoende professionele ruimte voor leraren enerzijds en nodige regelgeving en publieke verantwoording anderzijds alleen in nauw overleg met leraren zelf kan worden gevonden. Dat betekent dat leraren niet alleen worden gehoord in een «klankbord», maar dat zij als een gelijkwaardige partner deelnemen aan het gesprek over dit onderwerp met anderen zoals schoolleiders en beleidsmakers. Zo kan er ook voor worden gezorgd dat regels die schoolbesturen of scholen zichzelf opleggen, zonder dat zij hiertoe bijvoorbeeld door de inspectie toe worden verplicht, kritisch tegen het licht worden gehouden. Op schoolniveau dient dit gesprek plaats te vinden in de medezeggenschapsraad en daarom moet de positie van de

¹ Kamerstuk 29 515, nr. 359

medezeggenschapsraad worden versterkt. Leden van de medezeggenschapsraad moeten in staat worden gesteld bestaande en voorgestelde eigen regels en de door de school ingerichte verantwoordingswijze kritisch te bezien. De bewindspersonen hebben eerder laten weten het een goed idee te vinden om te onderzoeken welke behoeften actoren op instellingsniveau hebben aan ondersteuning om de interne regeldruk in kaart te brengen. De leden vragen wat de plannen zijn van het kabinet met betrekking tot de uitvoering van dit onderzoek.

Landelijk zou de positie van leraren kunnen worden versterkt door het oprichten van een Nationale Lerarenraad. In een recent door leraren gepubliceerd manifest wordt hiervoor gepleit. De leden staat hier sympathiek tegenover. Het laat zien dat leraren bereid zijn om mee te beslissen over de kaders en regels die gelden voor het uitoefenen van hun vak. Die positie en verantwoordelijkheid komt hen naar de leden van harte toe. Wat is de opvatting van de bewindspersonen hierover? Op welke wijze kan er voor worden gezorgd dat leraren niet alleen als «klankbord» worden gebruikt, maar dat de beroepsgroep als een volwaardige gesprekspartner wordt beschouwd? Tevens vragen zij hoe een Nationale Lerarenraad zich naar het oordeel van het kabinet zou kunnen verhouden tot andere organisaties zoals de Onderwijsraad en de Onderwijscoöperatie.

Tot slot wordt voorgesteld sector overstijgende onderwerpen op onderwijsterrein voortaan zoveel als mogelijk te regelen in één wet. De leden onderschrijven de gedachte dat dit bijdraagt aan de overzichtelijkheid en duidelijkheid van de onderwijswetgeving, de «ontkokering» tussen sectoren, de vermindering van de ervaren regeldruk en de samenhang in het onderwijsstelsel. Tot slot vragen zij of deze beloften ook al in de praktijk worden waargemaakt en op welke manier dat door leraren wordt ervaren.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief over regeldruk en de helderheid van wetgeving. Zij onderschrijven de analyse dat veel problemen en ervaren regeldruk kunnen ontstaan door onduidelijkheid over de wettelijke kaders. Deze leden waarderen het positief dat het kabinet de komende jaren extra wil inzetten op het wetgevingskwaliteitsbeleid.

De leden merken op dat het Nederlands centrum voor onderwijsrecht (hierna: NCOR) een waardevolle rol kan vervullen bij de bevordering van het wetgevingskwaliteitsbeleid. Deze leden constateren echter dat de omvang van de leerstoelen onderwijsrecht zeer beperkt is en hun positie kwetsbaar. Zij vragen op welke wijze het kabinet de omvang en continuïteit van het NCOR wil bevorderen en in hoeverre een vaste voet aan subsidie noodzakelijk is. Gezien de basale functie van deze leerstoelen, de specifieke aard van het vakgebied en het brede beleidsmatige en maatschappelijke bereik van het onderwijs ligt een structurele ondersteuning volgens deze leden in de rede.

De leden hebben geconstateerd dat een voor het onderwijsveld helder en toegankelijk overzicht van de deugdelijkheidseisen per sector ontbreekt. Het is naar de mening van deze leden cruciaal dat scholen een dergelijk overzicht, waaronder begrepen een operationalisering van de wettelijke voorschriften, kunnen raadplegen om in beeld te krijgen waar de school aan dient te voldoen. Deze leden vragen welke voornemens het kabinet heeft om de bedoelde overzichten per sector te ontwikkelen en op welke wijze de inspectie naar de overzichten kan verwijzen.

De leden zouden graag een nadere uitwerking zien van de afweging die gemaakt wordt om te bepalen of een algemene wet meerwaarde heeft. Deze leden hebben de indruk dat het enkele feit dat een thema in alle sectoren aan de orde is onvoldoende legitimatie vormt voor een algemene wet. Zij vragen of het kabinet de visie deelt dat bij een algemene wet in beginsel ook de aansluiting tussen sectoren van belang

is, zoals bij de Wet referentieniveaus. Zij vragen eveneens hoe het kabinet voorkomt dat een toename van algemene wetten juist de overzichtelijkheid van het systeem onder druk kan zetten, aangezien de betrokkenen niet meer uit kunnen gaan van één (idealiter) heldere sectorwet maar inzichtelijk moeten hebben welke sectorwetten relevant zijn.